دەسەڵاتی گەندەڵ ... رەزا شوان

لە ئەمڕۆدا گەندەڵی ترسناکترین و زیانبەخشترین دیاردەی نەرێنی دەوڵەت و دەسەڵاتە.. نەخۆشییەکی مەترسیدارە.. خەریکە بڵاوبێتەوە و ببێت بە پەتا و لە دەسەڵاتی باڵاوە شۆڕببێتەوە بۆ خوارەوە و، ژمارەیەکی زۆرتری دەسەڵاتدارن و کاربەدەستان تووشی ڤایرۆسی گەندەڵی ببن.. لە راستی دا گەندەڵی لە تیرۆر زۆر مەترسیدارترە.
چەمکی دەسەڵات لە لای دەسەڵاتدارانی گەندەڵ بریتییە لە خۆسەپاندن و لە قورخکردنی دەسەڵات و لە دەستگرتن بەسەر ئابووری و دارایی گەل و بوونی هێز و دەستوپێوەند.
دەسەڵاتدارانی گەندەڵ چاوچنۆکن.. نە تێردەبن و نە گیرفانیان پڕدەبێت و نە وازیش لە دەسەڵات دەهێنن.. خۆیان و بنەماڵەکانیان بە پارەی دزینی گەلەوە تەخشان و پەخشان دەکەن.. گوێشیان لەوە نییە کە رۆڵەکانی گەلەکەیان برسی و رەش و رووتوون.

بڕێک لەو پارانەش کە دەیدزن، بۆ هێزی چەکداری تایبەت بە خۆیان و، بۆ زیادکردنی دەستوپێوەندەکانیان.. یا بۆ کڕینی سیاسی تەشیرێس و بۆ راگەیەندکاری بە شان و باڵ هەڵدەر و بۆ نووسەری ماستاوکەر، بۆ کەسانێکی بەرەماوەخۆر و کاسەلێس و بۆ چەپڵەلێدەران و بۆ شاباشکەرەکانیان خەرجیدەکەن.
بیرمەندە ناودارەکانی جیهان، حەز و هەڵپەی دەسەڵاتیان لە پلەی یەکەم داناوە، چونکە دەسەڵاتدارانی دز و گەندەڵ، لە رێی قورخکردنی دەسەڵاتەوە، دەتوانن دوو حەزەکەی تریشیان بهێننەدی.. حەزی کۆکردنەوەی پارە و گیرفان پڕکردن و خۆدەوڵەمەندکردنی بێ ئەندازەی ناڕەوا.. حەزی هێز و زۆرکردنی لایەنگر و دەستوپێوەندی زیاتر.. ئەم دەستوپێوەندە خۆفرۆشانەش، دەخرێنە ریزی گەندەڵچییەکان.

دەسەڵاتی گەندەڵ دەیەوێت خەڵکی نوزەیان لێوە نەیت.. گوێش بە رای جیاواز و بە داواکارییەکانی گەل نادەن بە تایبەتیش لەو کۆمەڵگایانەی کە دەسەڵات دەستی خستۆتە بینەقاقای ئازادی و دیموکراتی و دادپەروەری و مافی مرۆڤ.. دەسەڵاتی گەندەڵ گوێ بە ناڕەزایی و تووڕەی و داواکانی خەڵی برسی و بێکار و بێدەرەتان نادەن و، خوێنی خەڵکیان لا هەرزانە و ئامادەن بە زەبری هێز بێدەنگ و سەرکوتیان بکەن.

لە چەند نووسینێکی ترم دا هەر لە بارەی گەندەڵییەوە، چەختم لەسەر

ئەوە كردووە كە گەورەترين و گەندەڵترين گەندەڵى.. بوونى كەسى نەشياوە لە شوێنى شياودا.. بوونى كەسانى نابەڵەد و هيچ لەبار و نەزانە لە پۆستى باڵا و هەستيارى حوكمڕانى دا.. لە ئێستا و لە پێشتريش، لە سەدا نەوەتى پۆستە با□□اكانى هەرێمى كوردستان درابوون و دراون بە كەسانێكى نابەڵەد و ناپسپۆر و نەشارەزا و نەزان و بێ ئەزموون و بێ توانا.. كە شياوى ئەو پۆستانە نين.. هيچ بەگراوندێكى سياسى و پسپۆريان نييە، بە شايستەى و تواناى خۆيان وەريان نەگرتوون.. بە پايەكانى پ□يو□ى حيزبايەتى و سياسى و دەسەڵات و بەڕێوەبردنيش دا سەرنەكەوتوون.. زۆربەيان ئەكاديمى نين، بەشێكيان خاوەنى بڕوانامەى نزميشن.. گەمەكەرێكى سياسى نابەڵەديشن و هەميشە دۆڕاون.

ئەم دەسەڵاتدارانە لە رێى بنەماڵەيى و عەشيرەتگەرى و لە رێى خزم خزمێنە و رادەى هاوبەستەبوونيان بۆ بنەماڵە، ئەو ئەو پۆستانەيان پێدراون، يا كوڕى فڵان سەركردەن. شەرمەزارى و شوورەييەكى گەورەيە بۆ كەسانى نەشياو لە شوێنى شياودابن.. كورد وتەنيش:"تا رەجەب سەرپاڵەمان بێت.. حاڵمان لەمەش خراپتر دەبێت.." چاوەڕوانى ئەوەش مەبن كە قەيرانە سياسى و ئابوورى و دەسەڵاتييەكانمان لە سايەى دەسەڵاتى گەندە□دا چارەسەربكرێن.. ئەم گەندەڵييەش تەنها دەسەڵاتى حوكمڕانى نەگرت□وە.. بەڵكو بەشى زۆرى كارگێڕان و ئەندامانى دەستەى باڵا و مەكتەبى سياسى زۆربەى حيزبەكانى باشوورى كوردستان و دەزگا هەستيارەكانيشى لە هەرێمى كوردستان دا گرت□ت□وە. پارتە سياسييەكانيش بوونە بە بنەماڵەيى و عەشيرەتى و هاوبەرژەوەندى و پشك پشكێنە و باڵ باڵێنە، پۆستە با□□كان بوونە بە ميراتى و بە بۆماوەيى بنەماڵە و عەشرەت.. كۆمەڵێك لە نێو حيزبەكان، بوونە بە مافيا و هێزى سەركوتكەريان هەيە.. تەنانەت حيزبەكانيشيان لێيان دەترسن كە لێپێچينەوەيان لەگەڵ دا بكەن.
دەسەڵاتى گەندەڵ، دەسەڵاتێكى درۆزن و بێ شەرم و بەڵێن پووكە.. دەيانەوێت بە كۆمەڵێك بەڵێنى درۆ و دروشمى بريقەدار، خۆڵ لە چاوى خەڵكى سادەى دڵپاك بكەن و، پەردەپۆشى ستەم و تاوان و دزى و كارە ناڕەواكانيان و قەيرانەكان بكەن.

دەسەڵاتدارانى گەندەڵ، بە زەقى پێشێلى هەموو بەها رەوشتى و ياسايى و ويژدانييەكان دەكەن.. لە پێناوى خۆقايمكردن و خۆسەپاندن و ب□ر□دانى كورسييەكانيان و مانەوەيان بۆ درێژترين ماوە لە پۆستەكانيان، بێ شەرمانە هەموو رێگا و شێوازێكى ناياسايى و نەشياويش دەگرنەبەر بۆگەيشتن بە مەرامەكانيان، پاكانە بۆ هۆكارە

نادروستییەکانیان دەکەن. گەر پێویست کات بەبێ دودڵییش هێزەکانیان بۆ سەرکوتکردنی دەنگی ناڕەزایی گەلەکەیان بەکاردەهێنن. تا ئێستا چەندین رۆژنامەنووس و چالاکوانیان فتکردوون.

مایەی پێکەنینیشە، گوایە لە لایەن حکوومەت و پەرلەمانەوە (دەستەی دەستپاکی) دانراوە بۆ بە دواداچوون و لێکۆڵینەوە لە گەندەڵییەکانی گەندەڵکارانی دەسەڵات. ئەو دەستەیە لە لایەن خودی دەسەڵاتی گەندەڵەوە سەرۆک و ئەندامەکانی دانراون. ئەمەو پەرلەمانەکیش لەژێر چەتری دەسەڵاتی گەندەڵ دابێت. ئەو پەرلەمانەش دەچێتە ریزی گەندەڵییەوە، چونکە ناتوانن بانگهێشتی گەندەڵکارنی باڵا بکەن و بە گەندەڵکار ناویان بەرن و بیان دەن بە دادگا و دادگاییان بکەن و سزای یاساییان بدەن. تەنانەت دادگاش بێلایەن نییە، لە لایەن دەسەڵاتی گەندەڵەوە ئەندامەکانی دادەنرێن و ئاراستە دەکرێت و بڕیارەکانیشی لە خزمەتی دەسەڵاتی گەندەڵ دان.

لە راستیش دا، لە باشووری کوردستان دا، ئۆپۆزیۆنێکی ئەکتیف و بوێرمان نییە، کە بتوانێت بە راشکاوی دەنگی لێهەڵبڕێت و رووبەڕووی دەسەڵاتی گەندەڵ ببێتەوە و بەبێ ترس پەردە لەسەر گەندەڵییەکانی دەسەڵاتدارانی گەندەڵ هەڵبماڵێت و ئاشکرایان بکات. بە لای منەوە، ئۆپۆزسیۆنی گەندەڵ و بێ دەسەڵات، لە حکوومەتی دەسەڵاتداری گەندەڵ مەترسیدارتر و گەندەڵترە.

لە باشووری کوردستان دا، کێشەی سەرکی، کێشەی قورخکردنی دەسەڵات و دەسەڵاتی گەندەڵ و دزیکردنە لە پارە و سامانی گەلەکەمان. دەسەڵاتیش بووە بە پشک پشکێنە لە نێوان دوو بنەماڵەی خۆسەپێندا. بە هەزان ماستاوکەر و شان تەکێنیش لە دەوریان کۆبوونەتەوە. لاچوونی دەسەڵاتدارانی گەندەڵ لە پۆست و دەسەڵات هێڵی سووریانە.
ئەم دەسەڵاتە گەندەڵە، قەیران لە دوای قەیران بۆ کوردستان دروست دەکەن. ئەمانە هۆکاری ئەم رۆژە رەشە و هەموو نەهاماتییەکانن. جامی بێزاری و تووڕەیی خەڵک پڕبووە و لێی دەڕژێ. کەچی دەسەڵاتی گەندەڵ زۆر بێباکن و گوێ بە ئازار و برسێتی هەزاران و بێدەرەتانان نادەن. چونکە خۆیان تێرن و تێریش ئاگای لە برسی نییە.
بێدەنگی و چاوپۆشین لە گەندەڵی و لە دزینی سامانی گەل و لە بەرتیل وەرگرتن و لە مەحسوبییەت و لە مەنسوبییەت لە لایەن ئەو کەسانەی کە لە دەسەڵات دان و، لە نێو بازنەی بڕیارەکانی دەسەڵاتی گەندەڵ دان. هیچ جیاوازییەکیان نییە، لەگەڵ دەسەڵاتی

گەندەڵی دا.. ئەوانیش لەو ستەمانەی دەکرێن هاوبەشن، بەرپرسێتی یاسایی و ڕەوشتی و ویژدانیان لە ئەستۆدایە.. بە سوودپەرست و بە تەوەگلانی گەندەڵی تاوانبار دەکرێن.

پێشم سەیرە کە دەسەڵاتی گەندەڵ لە هەرێمی کوردستان دا، داوای نەهێشتنی گەندەڵی دەکات و پرۆژەی چاکسازی ڕادەگەیاند..! پێویستە ئەوە بزانن کە ڕووبەڕووبوونەوە و ڕەکێشکردنی گەندەڵی، لە سەرەوە بۆ خوارەوە دەست پێدەکات.. بەڵام چاکسازی لە خوارەوە بۆ سەرەوە دەکرێت.. واتە گەر ڕاستدەکەن کە دەیانەوێت چاکسازی بکەن با لە خۆیان و لە حکوومەت و لە دەسەڵاتی سەپێنراویانەوە دەست پێبکەن.. نەهێشتنی گەندەڵی و ئەنجامدانی چاکسازی، بە بەڵێن و بە قسەی ڕووت و بە فیشاڵەی بەردەم مایکەکانی کەناڵە تەلەفزیۆنییەکان ناکرێن.. بەڵکو بەکار و ئەنجامدان دەسەلمێنرێن.

تەنیا گەلەکەمان بە یەکگرتووی و بە خۆپیشاندان و بە ڕاپەڕینەکی سەرتاسەری.. بە شێوەیەکی شارستانی و ئاشتییانە، دوور لە توندوتیژی و لە زیان گەیاندن بە سامانی هاوڵاتیان و سامانی گشتی، دوور لە کاری ناشیرین.. دەتوانێت ڕووبەڕووی دەسەڵاتی گەندەڵی شکستخواردوو ببێتەوە.. ئەمەش بەبێ ئیرادە و دڵسۆزی و قوربانیدان نایەتە دی و کۆتایی بە گەندەڵی و بە دەسەڵاتی گەندەڵە نایات.